

NFH dnr 2018-11

Budgetunderlag 2019 – 2021

Nämnden för hemslöjdsfrågors förslag utan inbördes prioritering

Totalt ökning med 800 tkr till anslag 4:3 ap 1

- Kommunikatörstjänst 800 tkr

Totalt ökning med 1,8 mkr till anslag 4:3 ap.2

- Anslag för stöd till nationell utvecklare romskt hantverk, 800 tkr
- Ökat anslag för ökad omfattning av projektbidrag, samverkan och stöd till civilsamhället samt stöd till professionell slöjd 1000 tkr

Regeländring

Nämnden för hemslöjdsfrågor önskar få fortsatt möjlighet till anslagssparande om 3% på anslag 4:3 ap 2 Främjande av hemslöjd

Beräkning 2019 - 2021

Nämndens budgetförslag 2019 - 2021 redovisas anslagsvis (belopp i tkr). Förslaget är beräknat på det nu aktuella kostnadsläget, pris- och löneomräkning av anslaget har skett med 2,5 % per år under 2019 till 2021.

Anslag	Utfall år -1 2017	Prognos år 0 2018	Beräknat år 1 2019	Beräknat år 2 2020	Beräknat år 3 2021
4:3 ap 1 Nämnden för hemslöjdsfrågor	2 588	2 608	3 473	3 560	3 649
4:3 ap 2 Främjande av hemslöjd	9 026	9 032	11 058	11 334	11 617
Summa totalt	11 614	11 640	14 531	14 894	15 266

Inledning

Förutsättningar och villkor inom slöjdsektorn

"främja allas möjlighet till kulturupplevelser"

Slöjd som kulturform är mycket **tillgänglig och inte socialt strukturerad** då skillnaderna mellan procentuell andel slöjdande och slöjdintresserade personer som är hög eller lågutbildade, personer som har hög eller låg socialgruppsstillhörighet, personer som är boende på landsbygd eller i stad är mycket liten. En skillnad finns, den mellan män och kvinnor, där kvinnorna är mer aktiva.

Hälften av innevånarna i Sverige, 16 - 85 år, slöjdar minst en gång per år och 25% slöjdar mellan en gång i månaden till flera gånger per vecka. Det innebär att slöjd, handarbete, hantverk är det **näst mest frekventa egna kulturutövandet** efter "fotograferat/ filmat" enligt SOM-institutets statistik.

Att hemslöjd och slöjd har en stor publik bekräftas av 2017 års SOM undersökning som visar att 45% av befolkningen besökt en hemslöjdsmarknad eller utställning under de senaste 12 månaderna. Antalet män som har besökt hemslöjdsmarknad eller -utställning **har ökat med 64%** under perioden enligt samma undersökning.

Slöjdområdets institutioner kan sägas utgöras av den infrastruktur som nätverket mellan Nämnden för hemslöjdsfrågor, det sextiototal regionala hemslöjdskonsulenter som är spridda över hela landet och nätverket av ett åttiotal ideella hemslöjdsföreningar. En spridning och räckvidd som utgör förutsättningen för **slöjdverksamhet i hela landet**.

Slöjd är en deltagarkultur som använder, utövar och utvecklar **immateriellt kulturarv**. Slöjden, det handgjorda görandet, hantverket, handarbetet har många uttryckssätt och epitet vilket ger styrka och dynamik. Nämnden för hemslöjdsfrågor arbetar med ett **vidgat begrepp** och en samtida förståelse av begreppet, liksom med inkludering av den slöjd och de slöjdare som inte självklart upplever sig som en del av slöjdsfären. **Samisk slöjd** och **romskt hantverk** stöttas aktivt och är inkluderad i NFHs bidragsgivning. Ett aktivt arbete med att vidga och utveckla området har lett till nya grupper av sökande och ett kraftigt ökat söktryck på NFHs projektbidragsgivning.

Inom slöjden finns mycket goda förutsättningar att ytterligare utveckla tillgänglighet och möjlighet för allas möjlighet till kulturupplevelse. Inom det **nordiska samarbetet** ingår NFH i nätverket kring Nordisk kulturfonds (Nordiska ministerrådet) satsning Handmade och arbetar aktivt för en ny nordisk samtida förståelse av **det handgjordas betydelse** för hälsa, hållbarhet, integration, mångfald och social sammanhållning. Nämnden för hemslöjdsfrågor är en **liten myndighet med stor kapacitet och breda kontaktytor** som med förhållandevis små resursökningar har möjlighet att ytterligare växla upp arbetet med att främja allas möjlighet till kulturupplevelser.

Prioriteringar

Nationell överblick och kommunikation

Prioriterat behov 2019 – 2021

- Kommunikatörstjänst 800 tkr

Nämnden för hemslöjdsfrågor har till uppgift att ta initiativ till, planera, samordna och göra insatser för att främja hemslöjd

Samarbete och gemensamt utvecklingsarbete tillsammans med andra myndigheter, regionerna och hemslöjdskonsulenterna är en framgångsfaktor, liksom samarbete med ideell sektor och professionella utövare. Myndigheten har nationell överblick över området och initierar och stimulerar olika initiativ.

Samverkansmodellen innebär ett nära samarbete med regionerna och hemslöjdskonsulenternas huvudmän. Strategiska möten och nationell överblick av slöjdområdet efterfrågas i allt högre utsträckning av regionerna och leder till utökad regional slöjdverksamhet och nya samarbeten. Hemslöjdskonsulenterna efterfrågar nationell överblick, fortbildning och mötesplatser.

Efterfrågan på den nationella överblicken ökar och kansliet har stort behov av en professionell kommunikatör.

Nationella minoriteter

Prioriterat behov 2019 – 2021

- Anslag för stöd till nationell utvecklare romskt hantverk, 800 tkr

Sedan 1960-talet finansieras nationella utvecklare/ sameslöjdskonsulenter via Nämnden för hemslöjdsfrågor, NFH, för utveckling av såväl samiskt kulturarv som näringsverksamhet. De nationella utvecklarna tillsammans med sin huvudman har spelat en stor roll i synliggörandet och utvecklandet av den professionella samiska slöjden.

Det romska hantverket var länge vanligt förekommande i svenska hushåll bl a via de kopparföremål och trådarbeten som tillverkades och såldes till majoritetsbefolkningen. Nu arbetas i projektform med revitalisering av romskt hantverk och därmed följande möjlighet till hantverksutövande och näringsverksamhet.

NFH arbetar konkret genom nationella utvecklare och bidragsgivning för att öka kunskapen om och intresset för minoriteternas slöjd och hantverk. Med utökning av anslaget för att täcka en nationell utvecklar tjänst med romsk inriktning kan det påbörjade revitaliseringsarbetet ges långsiktighet och synlighet på samma sätt som skett med den samiska slöjden.

Ökat anslag för ökad omfattning av projektbidrag, samverkan och stöd till civilsamhället samt stöd till professionell slöjd

Prioriterat behov 2019 – 2021

- Ökat anslag för utökning av projektbidrag, samverkan med och stöd till civilsamhället samt professionell slöjd 1000 tkr

Projektbidrag

....samordna och göra insatser för att främja hemslöjd genom att stärka förnyelsen och utvecklingen av hemslöjden ur såväl ett kultur- som ett närings- och hållbarhetsperspektiv och därmed tillvarata hemslöjdens materialkunskap, teknikkunskap, formspråk, tradition och kvalitet....

Förnyelse och utveckling, vidgning av området samt reellt mångfaldsarbete sker bäst genom att fördela projektbidrag till nya idéer, nya aktörer och nya grupper. Via projektbidragen ges utövare och organisationer möjlighet att själva utveckla och sprida tekniker och uttryck som bidrar till en mångfald av slöjd.

Mellan 2015 och 2017 har antalet ansökningar om projektbidrag från Nämnden för hemslöjdsfrågor, NFH, fördubblats och summan för inkomna ansökningar har ökat med drygt 70%. Storleken på NFHs projektmedelsbudget har stått stilla i över tio år samtidigt som gruppen sökande och bredden på ansökningarna har utvecklats kraftigt. En uppräknings skulle betyda oerhört mycket för att kunna möta och stötta det stora intresse som finns för slöjd och utveckling av området.

Civilsamhället

Samarbetet med civilsamhället är en mycket viktig del av Nämnden för hemslöjdsfrågor, NFHs arbete liksom samverkan med minoriteternas organisationer.

Organisationsbidrag till Svenska Hemslöjdsföreningarnas Riksförbund, SHR, utgör den enskilt största budgetposten i NFHs budget. SHR har arbetat hårt med att få sin budget i balans samt att ta fram en strategi för förnyelse och ökat medlemsengagemang.

NFH ser en stor potential i samarbetet med SHR vad gäller kommunikation av området samt att möta det stora intresse slöjd väcker. För att kunna stötta organisationens strävanden inom medlemsarbetet, förvaltandet av Hemslöjdens samlingar samt utökat ansvar vad gäller professionella slöjdares möjligheter att avlägga gesäll- och mästarbrev krävs utökade resurser.

Kulturella och kreativa näringar

Nämnden för hemslöjdsfrågor, NFH, ser även fortsättningsvis att arbetet med kulturella och kreativa näringar bäst utförs i samverkan med regioner och organisationer. NFH samverkar med branschorganisationen Konsthantverkscentrum (KHVC) vilken är öppen för medlemmar inom konsthantverks- och slöjdsfären.

Samverkan med regionerna och de regionala hemslöjdskonsulenterna är en del av arbetet med KKN. Ett exempel är att NFH 2016 tillsammans med hemslöjdskonsulentsamarbetet Ullstyrkan arrangerade en två dagars konferens för den svenska ullnäringen med förhoppningen att en branschorganisation skulle bildas. Under 2018 intensifierar NFH arbetet med ullnäringen genom stöttning av olika initiativ vilka kommer att utvecklas under de närmaste åren.

Svenska Hemslöjdsföreningarnas Riksförbund utvecklar arbetet med gesäll- och mästarbrev, ett område där även Sameslöjdsstiftelsen är aktiv och som är ett stöd till de professionella slöjdarna.

Uppdrag som arbetas med inom ramen för befintlig budget med uppräknig

Kultursamverkansmodellen

Nämnden för hemslöjdsfrågor, NFH, ingår i samverkansrådet och deltar i det av Kulturrådet ledda arbetet med att granska och följa upp de regionala kulturplanerna. NFH granskar även projektansökningar om utvecklingsbidrag gällande slöjdområdet som inkommer till Kulturrådet.

Nära samarbete med regionerna i slöjdfrågorna innebär kontakt med strategisk nivå, huvudmän för regionala hemslöjdskonsulenter. NFHs kansli besöker några regioner varje år samt deltar i Kulturrådets årliga samverkanskonferens där speedmeetings hålls mellan regionerna och myndigheterna. NFHs årliga konferens flyttar runt i landet och arrangeras i samarbete med den region vi befinner oss i.

Samverkansavtal är tecknade med region Skåne, Västra Götalandsregionen och region Jönköpings län. Arbetet med kultursamverkansmodellen är resurskrävande men mycket viktigt för slöjdens utveckling som offentligt finansierat kulturområde.

Hållbarhet och Gestaltad livsmiljö

Nämnden för hemslöjdsfrågor, NFH, önskar att få ett uppdrag inom ramen för hållbarhet och Gestaltad livsmiljö.

Intresset för att göra själv, är mycket stort. Det kan läsas som behov av att uttrycka sig, konsumtionströtthet, behov av att förstå produktionscykler, miljömedvetenhet eller behov att förankra sig i en tid eller plats. Hållbarhetsfrågorna, de ekologiska, sociala och ekonomiska påverkas gynnsamt av slöjdande/eget görande. Ett samhälle inriktat på användning av förnyelsebara resurser och återbruk, där bostäder, utemiljöer och föremål utformas för bästa hållbarhet och med möjlighet till att utföra reparationer och förbättringar är mindre sårbart.

Social hållbarhet kräver att människor har en tillhörighet, får bekräftelse och möjlighet att nyttja sina förmågor och därigenom möjlighet att bidra. Att själv få möjlighet till görande, om det så handlar om det enklaste enkla eller en mästarslöjdare, ger samma tillfredsställelse för utföraren och är lika viktigt ur ett hållbarhetsperspektiv.

I urban miljö saknas ofta förutsättningar för eget görande, man har inte en verkstad eller en bostad stor nog att hysa en verkstad. Gemensamma verkstäder är sällsynta, trots att de när de finns/funnits är platser där möten över olika gränser sker. Det offentliga rummet har sällan utformats efter människornas önskan om att slöjda eller göra. Det behöver ändras. Cirkulärt tänkande och samarbete ligger bakom gemensamma verkstäder, vävstugor och användandet av förnyelsebar råvara.

Nämnden för hemslöjdsfrågor önskar därför få ett uppdrag inom ramen för hållbarhet och Gestaltad livsmiljö.

Barn och unga

Barn och unga har under många år varit Nämnden för hemslöjdsfrågors, NFHs, mest prioriterade verksamhetsområde i och med att en nationell utvecklare arbetat med frågorna på heltid. I samband med ett personalbyte 2018 skiftar NFH fokus på nationella utveckeltjänsten men släpper inte barn och unga frågorna. Ett starkt fokus har de senaste åren varit att intressera kulturskolorna för slöjdområdet, ett arbete som fortsätter och där vi samarbetar med regionerna.

Kulturarv

Att öka tillgängligheten till kulturarvet slöjd, innebär att ge fler människor redskap till förståelse av sin historia och redskap till förändring och utveckling. Det egna skapandet ger sammanhang och tilltro till den egna förmågan vilket inte minst är viktigt i arbetet med barn och unga. Synliggörandet av kulturarvet i vår vardag och bearbetning av dess historieskrivning är av stor vikt för framtidens slöjd.

Nämnden för hemslöjdsfrågor, NFH, arbetar i alla sammanhang med utgångspunkten i slöjden som ett levande kulturarv under utveckling. NFH fortsätter samarbetet med Svenska Hemslöjdsföreningarnas Riksförbund kring databasen Hemslöjdens samlingar och Digitalt museum. Hantverkslaboratoriet i Mariestad och Institutionen för kulturmiljövård, Göteborgs Universitet tillsammans med Riksantikvarieämbetet är viktiga i arbetet med UNESCOs konvention om det immateriella kulturarvet som leds av Institutet av språk och folkminnen.